

Sygn. akt II Ca 495/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2019 roku

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Cezary Klepacz**

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2019 roku w Kielcach na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) SA w B.

przeciwko C. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Opatowie z dnia 14 grudnia 2018 roku, sygn. akt I C 813/18

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III (trzecim) w ten sposób, że zasądza od C. S. na rzecz (...) SA w B. kwotę 2.145,34 (dwa tysiące sto czterdzieści pięć 34/100) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 września 2018 roku do dnia zapłaty oraz w punkcie IV (czwartym) w całości i zasądza od C. S. na rzecz (...) SA w B. kwotę 1.017 (jeden tysiąc siedemnaście) złotych tytułem kosztów procesu;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od C. S. na rzecz (...) SA w B. kwotę 550 (pięćset pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Zarządzenie: odpisy wyroku doręczyć pełnomocnikom stron.

K., dn. 8 maja 2019 r.

Sygn. akt II Ca 495/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2018 roku, sygn. akt I C 813/18, Sąd Rejonowy w Opatowie umorzył postępowanie co do kwoty 160 zł (pkt I), zasądził od C. S. na rzecz (...) SA w B. kwotę 734,66 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 657,26 zł od 13 września 2018 roku do dnia zapłaty (pkt II), oddalił dalej idące powództwo (pkt III) i zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu (pkt IV).

Apelację od orzeczenia zawartego w punktach pkt III i IV wywiodła strona powodowa, zarzucając Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe w zw. z art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że ciężar dowodu spoczywał na stronie powodowej, gdy powództwo zostało oparte na wekslu in blanco, zatem obowiązek udowodnienia wad wypełnionego weksla, niezgodności z deklaracją wekslową czy też nieistnienia zobowiązania bądź wykazania, że

nie opiewa ono na kwotę wskazaną w treści weksla, zgodnie z zawartym przez strony porozumieniem, obarcza stronę pozwaną;

- art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385⁵, art. 56, art. 359 k.c. i art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim poprzez przyjęcie, że postanowienia umowne przyznające stronie powodowej wynagrodzenie prowizyjne i wynagrodzenie za (...) są sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszają interesy konsumenta i obciążają pozwaną ponad obowiązujące prawnie limity, przy pominięciu wykładni przepisów o limicie pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego.

Wskazując na to, wniesiono o zmianę wyroku i dodatkowe zasądzenie od pozwanej kwoty 2.152,65 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 13 września 2018 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie – o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest w przeważającej części zasadna.

Przede wszystkim należy wskazać, że strona powodowa wносиła o zasądzenie świadczenia pieniężnego w oparciu o wystawiony przez pozwaną weksel własny in blanco, stanowiący abstrakcyjne i bezwarunkowe zobowiązanie zapłaty sumy wekslowej, a dołączony do pozwu weksel spełnia wymogi art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (Dz. U. z 2016 roku, poz. 160).

Zobowiązanie wekslowe było zatem ważne, ale ponieważ pozwana przedstawiła zarzuty dotyczące stosunku podstawowego, tj. umowy pożyczki gotówkowej z 15 maja 2017 roku, kwestionując rozmiar roszczenia wekslowego, skutkowało to przeniesieniem sporu z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, bez zmiany powództwa, co oznacza, że przedmiotem rozpoznania było nadal to samo roszczenie wekslowe. Sąd Rejonowy dokonał analizy roszczenia powoda na płaszczyźnie stosunku podstawowego, ale wadliwie ocenił postanowienia dotyczące wynagrodzenia prowizyjnego i opłaty za usługę dodatkową (...), uznając je za nieważne, co skutkowało naruszeniem art. 10 ustawy – Prawo wekslowe w zw. z art. 6 k.c. i uwzględnieniem żądania jedynie w części obejmującej zwrot kapitału i opłaty przygotowawczej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Strona powodowa wykazała, że C. S. zaciągnęła zobowiązanie na warunkach określonych w umowie z 15 maja 2017 roku, otrzymując środki finansowe określone w tej umowie, jednak należność spłaciła tylko częściowo.

Brak jest podstaw do uznania, że umowa ta zawiera klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c., zgodnie z którym, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, poza postanowieniami określającymi główne świadczenia stron, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Jak z tego wynika, uznanie konkretnej klauzuli umownej za postanowienie niedozwolone wymaga stwierdzenia dwóch przesłanek: sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta. To ostatnie oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku obligacyjnym, a działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Obie wskazane w art. 385¹ § 1 k.c. formuły prawne służą więc ocenie tego, czy konkretne klauzule umowne przekraczają zakreślone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, LEX nr 159111 i uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 18 czerwca 2013 r., VI ACa 1698/12, LEX nr 2022443).

Zakwestionowane postanowienia umowne żadnej z tych przesłanek nie spełniają. Każda z należności została jasno sprecyzowana w treści umowy, a pożyczkodawca poinformował C. S. o ich wysokości i zaliczeniu ich do sumy zaciąganego zobowiązania. Stwierdzenie, że koszty udzielenia pożyczki i jej obsługi łącznie z odsetkami umownymi

są zbyt wysokie w stosunku do wypłaconego pozwanej kapitału – do czego sprowadza się bardzo obszerny wywód przeprowadzony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku – jest nieprzekonujące, podobnie jako dowolna jawi się konstatacja, że wysokość naliczonych przez powoda opłat nie jest usprawiedliwiona kosztami świadczonych przez niego usług. Warto przy tym dodać, że wybór oferty (...) był opcjonalny, co oznacza to, że skorzystanie z niego nie stanowiło warunku udzielenia pożyczki, a akceptując to, klient godził się na zapłatę wynagrodzenia, które wynikało z realizacji tej usługi. W konsekwencji nie sposób przyjąć, że powód, pobierając zakwestionowane przez Sąd Rejonowy należności, nałożył na pozwaną obowiązki nieznajdujące pokrycia w uzyskanej korzyści, przez co nadużył swojej pozycji jako silniejszej strony umowy.

Należy też zgodzić się z apelującym, że postanowienia umowy pożyczki przewidujące wynagrodzenie prowizyjne i cenę za (...) nie zmierzały do obejścia art. 359 § 2¹ k.c., regulującego wysokość odsetek maksymalnych, a w konsekwencji, że nie są nieważne na podstawie z art. 58 § 1 i 3 k.c. Dopuszczalność zastrzeżenia takich należności w umowie kredytu konsumenckiego wynika z przewidzianej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów i nie można z góry wyłączyć prawa stron do zamieszczenia tego rodzaju postanowień. Istotne jest, aby opłaty nie powodowały nadmiernego obciążenia konsumenta pozaodsetkowymi kosztami zawarcia umowy, nieznajdującego uzasadnienia w wydatkach poniesionych w związku z przygotowaniem umowy i jej realizacją oraz w pokryciu szacowanego nakładu pracy wynikającego z oceny ryzyka niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez kredytobiorcę, w tym konieczności dochodzenia roszczeń na drodze sądowej i egzekucyjnej, które nie mogą być rekompensowane wyłącznie zastrzeżeniem odsetek za opóźnienie. Należności te nie mogą być zastrzeżone w nadmiernej wysokości, tj. z jednej strony – nieproporcjonalnie do rozmiaru korzyści, jakie uzyskuje konsument z tytułu zawarcia umowy, a z drugiej – powodując nieuzasadnione przysporzenie dla instytucji kredytowej.

W dacie zawierania umowy obowiązywał art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 roku, poz. 1528) określający maksymalny poziom pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego. Weryfikacja kosztów kredytu udzielonego pozwanej, z wyłączeniem odsetek umownych w wysokości 9,87 % w skali roku, w postaci: opłaty przygotowawczej – 129 zł, prowizji – 1.521 zł i ceny za (...) – 600 zł, przy zastosowaniu wskazanego w tym przepisie wzoru, wypada pozytywnie, gdyż mieszczą się one w maksymalnej wysokości dopuszczonej przez ustawodawcę. Nie można więc uznać, że konieczność zapłaty przez pozwaną wynagrodzenia umownego w tej wysokości, przy uwzględnieniu sumy udzielonej pożyczki, okresu kredytowania i ryzyka niewykonania zobowiązania, zmierzała do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, skutkując, zgodnie z art. 58 § 1 i 3 k.c., nieważnością umowy w tej części czy też bezskutecznością tego postanowienia z uwagi na jego abuzywny charakter (art. 385¹ § 1 k.c.).

Z mówionych względów należało uznać, że powództwo o zapłatę sumy dochodzonej od pozwanej na podstawie przedstawionego przez powoda weksla jest zasadne do kwoty 2.880 zł, tj. 18 niespłaconych rat po 160 zł, gdyż pozwana uregulowała dotychczas zobowiązanie w kwocie 1.920 zł (12 rat po 160 zł). Sąd Rejonowy zasądził już na rzecz powoda kwotę 734,66 zł, a zatem żądanie apelacji obejmujące dalszą kwotę 2.145,34 zł jest zasadne.

Nie zasługuje natomiast na uwzględnienie żądanie zapłaty kwoty 7,31 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych, ponieważ niesprecyzowanie przez powoda sposobu ich wyliczenia i okresu, za jaki są należne, uniemożliwia weryfikację tej należności.

Strona powodowa wniosła ostatecznie o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie, co znajduje oparcie w treści art. 48 pkt 2) ustawy – Prawo wekslowe, z tym że wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla w terminie 30 dni należało uznać za doręczone C. S. 14 sierpnia 2018 roku (k.64), a zatem roszczenie stało się wymagalne z dniem 13 września 2018 roku, wobec czego odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie są należne od 14 września 2018 roku.

Mając to na uwadze, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c., zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że zasądzono od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 2.145,34 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 września 2018 roku do dnia zapłaty, a to skutkowało zmianą zawartego w punkcie IV orzeczenia o kosztach procesu, na które

składają się poniesione przez powoda: opłata od pozwu – 100 zł, należna w oparciu o art. 28 pkt 2) ustawy z dnia 28 lipca 2010 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.; Dz. U. z 2019 roku, poz. 785), wynagrodzenie pełnomocnika według stawki z § 2 pkt 3) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 roku, poz. 265) – 900 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł (k.8), w myśl art. 100 zdanie drugie k.p.c.

W pozostałej części oddalono apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 100 zdanie drugie w zw. z art. 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 550 zł, w tym: 100 zł tytułem opłaty od apelacji, należnej zgodnie z art. 18 ust. 2 w zw. z art. 28 pkt 2) ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i 450 zł wynagrodzenia pełnomocnika (§ 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 powołanego rozporządzenia z 22 października 2015 roku).